

11.02.2021

Buletinul jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului Hotărâri și decizii împotriva României – ianuarie 2021 -

În ianuarie 2021, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a examinat 44 de cereri împotriva României, pronunțând 10 hotărâri și 4 decizii.¹

Váradi împotriva României²

(12.01.2021, cererea nr. 37885/18)

decizie de inadmisibilitate (art. 10; libertatea de exprimare)

Invocând art. 10 din Convenție³, reclamantul s-a plâns că sancțiunea penală ce i-a fost aplicată pentru faptul că își exprimase opiniile a adus atingere dreptului său la libertatea de exprimare.

Curtea a reținut că reclamantul a fost condamnat definitiv de către Curtea de Apel Târgu Mureș pentru promovarea ideologiei fasciste, rasiste ori xenofobe prin propagandă săvârșită prin orice mijloace în public, precum și pentru deținerea în vederea răspândirii de simboluri fasciste ori rasiste.

În deplin acord cu instanțele române, Curtea a reținut că astfel de acțiuni publice nu contribuie la progresul societății și la demontarea stereotipurilor negative față de o minoritate, astfel cum a susținut reclamantul, ci incită la ură și violență, iar în măsura în care aceste mesaje constituie un prilej de a incita la ură națională, atunci se află dincolo de limitele cadrului legal.

În ceea ce privește gravitatea ingerinței, Curtea a admis că o pedeapsă cu închisoarea aplicată reclamantului ar putea fi considerată gravă; cu toate acestea, rămâne la latitudinea autorităților competente să adopte, în calitatea lor de garanți ai ordinii publice, măsuri, chiar și penale, menite să răspundă în mod adecvat și neexcesiv la afirmații critice și discursuri de incitare la ură. Curtea a luat în considerare că reclamantul a fost sancționat pentru mai multe acțiuni și afirmații, iar comportamentul său considerat xenofob de către instanțele naționale a avut un caracter de durată. Prin urmare, gravitatea sancțiunii nu poate fi considerată disproporționată în împrejurările prezentei cauze, curtea de apel apreciind în mod corect că aplicarea unei pedepse de amendă penală nu este suficientă pentru atingerea scopului pedepsei, fiind necesară aplicarea pedepsei cu închisoarea.

Ștefănescu și alții împotriva României⁴

(12.01.2021, cererea nr. 33813/06)

decizie de ștergere de pe rol

¹ Căutarea pe site-ul Curții poate fi făcută [aici](#). Materialul de față nu conține o prezentare exhaustivă a jurisprudenței contra României pentru perioada de referință, fiind posibilă publicarea ulterioară de către Curte a unor decizii ori hotărâri suplimentare. Institutul European din România va opera actualizările necesare în mod retroactiv.

² Disponibilă [aici](#).

³ Trimiterile din text se fac la Convenția europeană a drepturilor omului și protocoalele ulterioare, disponibile [aici](#).

⁴ Disponibilă [aici](#).

Rarinca împotriva României⁵

(12.01.2021, cererea nr. 10003/16)

decizie de inadmisibilitate (art. 6; proces echitabil)

Reclamanta, condamnată la 3 ani de închisoare cu suspendare pentru șantaj, s-a plâns cu privire la faptul că procesul penal împotriva sa nu a fost echitabil.

Curtea a considerat că nu este necesar să se stabilească dacă art. 6 este aplicabil în cazul procedurii interne; în orice caz, capetele de cerere ale reclamantei au fost respinse din următoarele motive:

- în primul rând, Curtea nu a putut accepta că simplul fapt că judecătorii care alcătuiesc completul pentru un anumit termen au fost cunoscuți dinainte ar putea fi considerat nelegal sau ar oferi unei părți sau unui judecător oportunitatea de a alege în mod arbitrar judecătorii care urmează să fie chemați pentru a examina o cauză;
- în măsura în care contestarea nelegalității modului în care judecătorul și-a atribuit cauza spre examinare și a stabilit componența completului ulterior a fost formulată în etapa corespunzătoare a procedurii, autoritățile naționale au examinat temeiurile sale și au respins-o motivat;
- cu privire la susținerea că instanța a ignorat unele dintre observațiile scrise ale reclamantei și a refuzat să examineze legalitatea elementelor de probă disponibile, Curtea a observat că avocatul ales al reclamantei a decis să reducă observațiile depuse anterior în fața instanței în numele reclamantei; mai mult, decizia instanței de a nu examina legalitatea elementelor de probă disponibile nu putea fi considerată abuzivă, dat fiind faptul că acest aspect fusese stabilit în etapa precontencioasă a procedurii cu efect *res judicata*;
- reclamanta nu a prezentat argumente sau dovezi care să poată contrazice constatarea instanțelor naționale potrivit căreia mesajele agentului au avut ca scop clarificarea identității persoanei care a amenințat. Reclamanta a avut oportunitatea de a contesta legalitatea și relevanța elementelor de probă colectate de agent și să le prezinte în fața instanțelor și, în măsura în care a făcut acest lucru, plângerile sale în această privință au fost examinate și respinse prin hotărâri motivate care nu par a fi arbitrare sau vădit nerezonabile.

Boldea împotriva României⁶

(12.01.2021, cererea nr. 29417/13)

decizie de inadmisibilitate (art. 5; dreptul la judecată într-un termen rezonabil)

Reclamantul s-a plâns cu privire la durata arestării sale preventive și a susținut că menținerea sa în detenție nu a fost justificată.

Curtea a reținut că perioada de detenție care trebuie luată în considerare în speță a reprezentat un an, 7 luni, 3 săptămâni și 2 zile. Atunci când s-au pronunțat cu privire la măsura arestării preventive, instanțele naționale s-au întemeiat pe dreptul intern relevant și l-au aplicat circumstanțelor specifice ale cauzei, indicând care elemente de fapt au justificat, în opinia lor, măsura respectivă. Astfel, acestea au constatat, în primul rând, că există suspiciuni rezonabile potrivit cărora reclamantul ar fi săvârșit infracțiunile investigate. În continuare, au făcut referire în mod expres la gravitatea infracțiunilor respective și la necesitatea de a asigura o

⁵ Disponibilă [aici](#).

⁶ Disponibilă [aici](#).

bună administrare a justiției. Curtea de apel a examinat periodic oportunitatea prelungirii măsurii și a ținut seama de evoluția situației din speță. Instanțele interne au luat în considerare, de asemenea, dar au respins posibilitatea impunerii unei măsuri preventive mai puțin grave. În consecință, Curtea a concluzionat că arestarea preventivă a reclamantului s-a bazat pe motive relevante și suficiente.

Victor Laurențiu Marin împotriva României⁷

(12.01.2021, cererea nr. 75614/14)

Mihail Mihăilescu împotriva României⁸

(12.01.2021, cererea nr. 3795/15)

neîncălcarea art. 6 (proces echitabil)

Cauzele au avut ca obiect noua etapă procedurală introdusă în legislația penală română în 2014 în faza preliminară a procesului penal - procedura de judecată în camera preliminară - și dacă această etapă slăbește poziția inculpatului sau învinutului într-o procedură civilă ulterioară, astfel încât respectiva procedură să devină inechitabilă. Legislația internă relevantă privind faza preliminară a fost între timp modificată, dispozițiile art. 341 alin. (5) C. proc. pen. fiind declarate neconstituționale.⁹

În cauza *Laurențiu Marin*, tatăl reclamantului a murit într-un accident de mașină care a făcut obiectul unei anchete penale. Prin rezoluția procurorului din decembrie 2014, s-a dispus neînceperea urmăririi penale, reținându-se că tatăl reclamantului a fost răspunzător pentru accident, încercând să traverseze un drum aglomerat printr-un loc nepermis. Reclamantul în cauza *Mihail Mihăilescu* a formulat o plângere penală împotriva fostei soacre pentru mărturie mincinoasă, în urma procesului de divorț. Prin rezoluția procurorului din decembrie 2014, s-a dispus neînceperea urmăririi penale, reținându-se că nu au existat probe suficiente pentru a se stabili cu certitudine vinovăția. Ambii reclamânți s-au constituit părți civile în cadrul proceselor penale respective. Cauzele au ajuns ulterior în fața unui judecător de cameră preliminară, care a confirmat rezoluțiile procurorului de neîncepere a urmăririi penale; contestațiile reclamantilor au fost respinse. În ambele cauze, sunt pendinte procesele civile ulterioare.

În fața Curții, în temeiul art. 6 § 1, reclamânții au susținut că procedurile în camera preliminară nu au fost echitabile, deoarece s-au desfășurat în camera de consiliu, fără prezența lor, fiind în imposibilitate de a-și prezenta argumentele.

Curtea a reținut că latura civilă a art. 6 § 1 era aplicabilă din momentul în care victima sau rudele sale s-au constituit părți civile în cadrul procesului penal, chiar și în faza preliminară a anchetei penale. Această fază ar putea avea importanță pentru procesul civil, datorită impactului decisiv pe care rezultatul procesului penal l-ar putea avea, în anumite circumstanțe, asupra procesului civil, cât și deoarece elementele de probă colectate de autorități ar putea fi utilizate în procesul civil și s-ar putea dovedi esențiale pentru stabilirea pretențiilor.

În conformitate cu cadrul juridic relevant în vigoare la acea dată, procedura în fața judecătorului de cameră preliminară s-a derulat în camera de consiliu și în absența părților. Acestea nu au putut decât să formuleze observații scrise în fața judecătorului cu privire la admisibilitatea și temeiurile plângerii formulate împotriva rezoluției procurorului de neîncepere a urmăririi penale, nu s-au putut întemeia pe

⁷ Disponibilă [aici](#).

⁸ Disponibilă [aici](#).

⁹ Decizia Curții Constituționale nr. 559 din 21 octombrie 2014.

nicio prevedere legală care să le acorde în mod expres posibilitatea de a solicita judecătorului de cameră preliminară o audiere publică și orală și nu au putut să solicite judecătorului să administreze din nou probele aflate la dosar sau să adauge noi probe. De asemenea, încheierile judecătorului de cameră preliminară nu au putut fi atacate.

Curtea a admis că, în funcție de împrejurări, asemenea decizii ale judecătorului de cameră preliminară ar putea avea un efect mai mult sau mai puțin extins asupra examinării laturii civile a procedurii. Cu toate acestea, deciziile au afectat mai degrabă modul în care o instanță penală chemată printr-un rechizitoriu să stabilească atât latura penală, cât și cea civilă a procesului ar putea examina cauza și ar putea examina elementele de probă considerate legale sau nelegale de judecătorul din faza preliminară procesului. Curtea nu crede că asemenea decizii afectează în mod similar modul în care instanța civilă poate examina o cauză și elementele de probă necesare, în cazul unui proces civil separat, în special în cazul în care procesul penal a fost încheiat în faza de judecată preliminară.

Gheorghe-Florin Popescu împotriva României¹⁰

(12.01.2021, cererea nr. 79671/13)

încălcarea art. 10 (libertatea de exprimare)

Cauza a avut ca obiect condamnarea pentru calomnie de către instanțele române a reclamantului, ziarist, pentru publicarea mai multor articole pe blogul pe care îl administra în care acuza un alt ziarist că este răspunzător moral pentru sinuciderea unei alte persoane. În fața Curții, reclamantul a susținut că instanțele au adus atingere dreptului său la libertatea de exprimare, prevăzut la art. 10 din Convenție.

Curtea a observat că instanțele interne și-au centrat analiza în mod principal pe consecințele negative pe care afirmațiile în litigiu le-au avut asupra onoarei, reputației și demnității ziaristului lezat, precum și pe faptul că reclamantul nu și-a probat afirmațiile. Însă instanțele au omis, printre altele: să distingă între afirmații și judecăți de valoare; să analizeze anumite elemente esențiale, cum ar fi profesia reclamantului și faptul că libertatea presei joacă un rol fundamental în buna funcționare a societății; să observe că speța privește un conflict între dreptul la libertatea de exprimare și dreptul la protecția reputației, fiind necesară echilibrarea acestor interese; să ia în considerare notorietatea și comportamentul anterior al ziaristului lezat; în ceea ce privește stilul articolelor în cauză, să urmărească cu deosebită atenție - având în vedere că natura satirică a articolelor a fost principalul argument al apărării reclamantului - dacă era vorba sau nu despre o formă de exagerare sau de denaturare a realității care urmărea să provoace, să agite, și că nu era necesar să fie luat în serios.

În ceea ce privește gravitatea sancțiunii impuse (5 000 RON), Curtea a arătat că instanțele naționale s-au limitat la enumerarea criteriilor care trebuie aplicate în scopul stabilirii sancțiunii, fără însă a le aplica sau a lua în considerare consecințele acestei sancțiuni asupra situației economice a reclamantului.

Butaș împotriva României¹¹

(12.01.2021, cererea nr. 29723/05)

¹⁰ Disponibilă [aici](#).

¹¹ Disponibilă [aici](#).

Ștefănescu și alții împotriva României¹²

(12.01.2021, cererile nr. 6800/05 și 11714/08)

Mețianu și alții împotriva României¹³

(12.01.2021, cererile nr. 224/04 și alte 4)

încălcarea art. 1 din Protocolul nr. 1 (protecția proprietății)

Cauzele au privit imposibilitatea pentru reclamanți de a intra în posesia proprietăților naționalizate ilegal de către fostul regim comunist și vândute de stat unor terți.

Curtea a reținut că reclamanții au obținut hotărâri judecătorești definitive prin care se recunoștea cu efect retroactiv nelegalitatea confiscării proprietăților lor de către stat și dreptul lor legitim asupra proprietăților respective. Reclamanții nu au putut, până în prezent, să intre în posesia proprietăților și nici să obțină despăgubiri.

X și Y împotriva României¹⁴

(19.01.2021, cererile nr. 2145/16 și 20607/16)

încălcarea art. 8 (respectarea vieții private)

Cauza a avut ca obiect refuzul autorităților naționale de a recunoaște identitatea masculină a persoanelor transgender fără o intervenție chirurgicală de schimbare de sex. Reclamanții, persoane transgender, au formulat cereri pentru modificarea indicatorilor de gen din actele de stare civilă (prenumele, sexul și prima cifră a codului numeric personal). Autoritățile administrative și judiciare au respins cererile cu motivarea că, pentru a justifica o astfel de cerere, este necesar ca solicitantul să parcurgă o intervenție chirurgicală de schimbare a sexului.

Curtea a observat că legislația română nu consacră o procedură specifică cererilor de recunoaștere legală a realocării sexelor, așa cum se întâmplă, de exemplu, în Italia, și că instanțele naționale au recunoscut lipsa din legislația internă a unei proceduri specifice pentru schimbarea sexului unei persoane.

Instanțele naționale au considerat că principiul autodeterminării nu a fost suficient pentru a admite cererile de realocare a sexului formulate în fața lor. Curtea a văzut în această poziție o rigiditate a raționamentului privind recunoașterea identității de gen a reclamanților care i-a plasat, pentru o perioadă nerezonabilă și continuă, într-o situație tulburătoare care le inspiră sentimente de vulnerabilitate, umilință și neajutorare, anxietate. Instanțele naționale i-au pus pe reclamanți, care nu doreau o operație de reatribuire a sexului, într-o dilemă fără rezolvare: fie să fie supuși acestei intervenții, în ciuda opoziției lor, și să renunțe la exercitarea deplină a dreptului lor la respectarea integrității lor fizice, care derivă în special din dreptul la respectarea vieții private garantat de art. 8, dar și de art. 3, fie să renunțe la recunoașterea identității lor sexuale, care se încadrează și în dreptul la respectarea vieții private. Curtea a considerat acest lucru ca o perturbare a justului echilibru pe care statele părți trebuie să îl mențină între interesul general și interesele persoanelor în cauză.

Burcică și alții împotriva României¹⁵

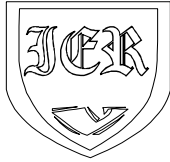
(21.01.2021, cererea nr. 29536/16 și alte 9)

¹² Disponibilă [aici](#).

¹³ Disponibilă [aici](#).

¹⁴ Disponibilă [aici](#).

¹⁵ Disponibilă [aici](#).

Rusu și alții împotriva României¹⁶

(21.01.2021, cererea nr. 27929/16 și alte 6)

Neghină și alții împotriva României¹⁷

(21.01.2021, cererea nr. 37620/15 și alte 10)

încălcarea art. 3 (condiții de detenție)

Curtea a reținut condițiile precare de detenție ale reclamanților, făcând trimitere la principiile stabilite în jurisprudența sa, în special la *Rezmiveș și alții împotriva României*.¹⁸ Astfel, lipsa de spațiu într-o cameră de detenție reprezintă un factor de luat în considerare la stabilirea condițiilor de detenție ca fiind „degradante” din punctul de vedere al art. 3 din Convenție și poate constitui o încălcare, atât individual, cât și împreună cu alte deficiențe.

Costin Leonard Fălcuță
revizor jurist
Serviciul Coordonare Traduceri
Institutul European din România

¹⁶ Disponibilă [aici](#).

¹⁷ Disponibilă [aici](#).

¹⁸ Disponibilă în limba română [aici](#).